

نصرت الدوله - در موضوع دستور شب چهارشنبه بنده خواستم استدعا کنم بودجه وزارت امور خارجه از بابت پارسان که راپرتش هم طبع شده اگر آقایان تصدیق کنند بعد از بودجه هذمه السنه مطرح شود .

چون از طرف وزارت خارجه اظهار میشود که فوق العاده در عسرت و زحمت هستند و حقوق مامورین فوق العاده مسکوکو سرحد شمال داده شده و چون بودجه تصویب نشده حالیه بآنها نمیدهد اگر آقایان تصویب بفرمایند خیر کمیسیون راجع به بودجه وزارت خارجه بعد از بودجه هذمه السنه جزء دستور شود .

رئیس - آقای آقامیرزا علی (اجازه)

آقامیرزا علی کازرونی - کمیسیون تجدید نظر در قانون انتخابات راپرت راجع به یک نفر وکیل برای بحرین راداده بنده خواستم استدعا کنم در جلسه آتی جزو دستور شود چون خیلی محتاج به مذاکره نیست .

رئیس - آقای آقاسید یعقوب (اجازه)

آقاسید یعقوب - بنده راجع به پوشنائی مجلس عرضی داشتم تمام شد **رئیس - آقای سردار مخم** (اجازه)

سردار مخم - بنده يك سئوالاتی از وزارت مالیه دارم مدتی است صورت آنرا هم تقدیم کرده ام اطلاع هم داده شده اگر اجازه می فرمائید چون حاضر هستند سئوال نمایم .

(بعضی گفتند مذاکرات کافی است بماند برای جلسه آتی)

سردار مخم - چون اجازه فرمودید مرخص میشوم و این هم لازم است بقدر پنج دقیقه بیشتر مذاکره ندارد **رئیس - مجلس که مخالف نیست - بفرمائید .**

سردار مخم - سئوال بنده از وزارت مالیه در دو موضوع است که در اساس حکم واحد دارد در زمان استبداد بنام سرباز محلی از هریالت و ولایتی یکمده - برای خدمات لشکری میگرفتند از قزوین و افشاریه قزوین هم یکمده که تقریباً ۳ فوج بود میدادند و برای کمک باین سرباز برای هر سربازی از محل يك خروار گندم در سال بنام خانواری داده میشد برای اینکه سربازی که در سفر و مشغول خدمت بود تا يك اندازه از برای معاش آسوده باشند از اول دوره مشروطیت این ترتیب سرباز گیری بکلی از هم جای ایران متروک و موقوف شد و در قزوین هم بکلی از بین رفت در ده سال پیش حکومت آنوقت اینطور مقتضی دیدند که يك نلک از آن سرباز قدیم را دومرتبه بگیرد اهالی قزوین هم از آنجائی

که همیشه مطیع بوده و هستند قبول کردند یکی دو سال هم ذوات خواست اینکار را بکنند بعضی مواقع پیدا شد که اینهم بيشرفت نکرد و در همان وقت که میخواستند يك نلک برقرار کنند در عوض يك خروار گندم خانواری قرار گذاشتند ۹ تومان بدهند آنهم که بکلی از بین رفت و مقدر نشد که ترتیبی برای اینکار داده شود .

حالا از چند ماه باین طرف از طرف اداره مالیه از مالکین و رعایای قزوین و افشاریه و خرقان با کمال جدیت مطالبه خانواری معموله در زمان استبداد رامیکنند در حالیکه نه سربازی در میان است و نه باین نام در این مدت ۱۷ سال مشروطیت چیزی داده شده و رعایای قزوین و افشاریه و خرقان در تلگرافخانه قزوین و اوج مختصی هستند و عده دیگر هم در صحرا متواری هستند و عرایض متعدده و مکرر بمقام هیئت دولت و مقام مقدس مجلس شورای ملی و بهر جائیکه تصور میکردند شاید عرایضشان بيشرفت نماید عرض کرده اند که این خانواری موسوم زمان استبداد برای اینکار داده شده است گویا آقای وزیر مالیه اطلاع نداشته باشند که این مالیات را از چه اشخاص میخواهند بگیرند بنده برای اطلاع عرض میکنم رعایاییکه ۳ ماه است در اطراف قزوین با علف و یونجه اعاشه میکنند از آنها مطالبه میکنند در چندی قبل يك جمعی نان برای نمونه از خرقان قزوین بمجلس فرستاده اند و میگویند گندمی را که در زمان استبداد بنام سرباز از ما مطالعه می کنند معاش ما این است يك قطعه که بنده بدهان گذاشتم گندم و جو که نداشت يك قدری ارزن و يك چیزها بود بنده ندانستم چه بود نمونه آن نان در کمیسیون عرایض حاضر است آقای وزیر مالیه ممکن است به اداره مالیه قزوین دستور بدهند رفع این ظلم را بکنند زیرا این سرباز امروز وجود ندارد و به آن ترتیب قشونگیری نمیشود بنده گمان میکنم هیچ صورتی ندارد بطور خانواری زمان استبداد از رعیت گرفته شود خوبست دستور بدهند که بیش از این بیچاره ها را ازیت و آزار نکنند عرض دیگر بنده راجع با اضافه مالیاتی است که در موقوف فترت بچند پارچه ازدهات تحمیل شده در دوره فترت تصمیم گرفتند که در تمام ایران يك میزری قانونی کرده باشند ابتدا از قزوین شروع کرده باشند و امتحان کنند به بیده بيشرفت دارد یا خیر یکمده را معین کردند و بقزوین فرستادند و ماهی ۶۰۰ تومان برای آنها مخارج معین شد که به مالیه قزوین حواله کردند که متعرض مردم نشوند حالا آن ۶۰۰ تومان را چطور گرفته اند از موضوع عرض من خارج است زیرا گمان میکنم نتیجه نداشته باشد حالا عرض میکنم از تمام قزوین بمیل خودشان میزری کردند در سه چهار بلوک رفتند و در

هر بلو کی سه چهار قطعه آنرا میزری کردند از جمله آن بلوکات بلوک دو دانگه قریبه ضیاع آباد و ساوج و شاکین و حسین آباد معروف بحسین آباد سادات را بقول خودشان میزری کردند و يك مالیات گزافی بآنها تحمیل کرده اند و از آن ساعت هر چه رعایا و مالکین داد و فریاد میزدند کسی بعرض آنها نمیرسد بلکه همه ساله باین نام مأمور می آید و رسیدگی میکند و مبلغی هم به آن بدبختها صدمه میرسد

خواستم عرض کنم حالا که اول سال است این اضافه مالیات را مالیه میخواهد بآنها تحمیل کند و حواله بدهد و این بیچاره ها هر روز عرضه عرض میکنند و کسب تکلیف میکنند آیا ممکن است وزیر مالیه بمالیه قزوین دستور بدهند که این اضافه مالیات را که بتصویب مجلس نرسیده است عجلالتاً موقوف بدارند تا قانون میزری از مجلس بگذرد و بر حسب سابقه که شروع هر کاری از قزوین میشده خوبست شروع این کار را هم از قزوین بکنند و هر چه مطابق قانون میزری معین شد البته اطاعت میکنند این مالیات هائی را که مجلس تصویب نکرده و بمیل خودشان برقرار کرده اند بمردم تحمیل نکنند و در آن میزری که شده در بعضی جاها ۵۰ خروار هشت خروار نوشته اند در صورتیکه هیچ موضوع نداشته حالا در موقوف میزری جدید معلوم خواهد شد

وزیر مالیه - موضوعی که راجع به بنیچه است چون بنیچه از قدیم معمول بوده مالیه هم همانطور رفتار کرده و اگر تخفیفی باید بشود منظور شود البته باید بتصویب مجلس باشد زیرا نتیجه هیچوقت در مملکت موقوف نشده و راجع بمیزری دهات هم گمان میکنم از قزوین که نزدیکتر بمحل است شروع خواهد شد و رفع شکایت اهالی میشود (بعضی گفتند صحیح است)

سردار مخم - خیر صحیح نیست میزری بعد از اینکه بشود ابتدا مربوط این مالیات غیر قانونی که دو سال است میگیرند نیست رعیت فریاد میزند ندارد بنده عرض میکنم این مالیات که بتصویب مجلس نرسیده منحصراً بچند نقطه تحمیل شده عجلالتاً موقوف المطالبه بدارند تا قانون میزری اجرا شود در مسئله سرباز گیری هم جواب نفرمودند و این بیچاره رعایا همینطور در بیابان قریانی مأمور مالیه که در خانهای آنها نشسته اند بشوند بنده عرضی ندارم والا گمان میکنم کافی است

وزیر مالیه - راجع بشیر از عرض کردم اگر تخفیف است باید مجلس منظور کند و راجع بمیزری هم چون مالیات سرخرمن گرفته میشود تا سرخرمن هم گمان میکنم میزری قانون شروع شود (بعضی گفتند صحیح است)

مجلس شش ساعت و ربع از شب گذشته ختم شد **رئیس مجلس موتمن الملک**

جلسه ۲۶۳
صورت مشروح مجلس
لیله چهارشنبه ۵ ثور
۱۳۰۲ مطابق هشت
رمضان ۱۳۴۱

(مجلس چهار ساعت از شب گذشته بریاست آقای موتمن الملک تشکیل گردید) صورت جلسه لیله دوشنبه ۳ ثور آقای امیرناصر قرائت نمودند .

رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)

شیخ الاسلام اصفهانی - بنده اینطوا شنیدم که در صورت جلسه نوشته اند که بنده عرض کرده ام اضافه ای که در بودجه مالیه منظور شده است جزء بودجه معارف شود در صورتی که اینطور نیست و بنده عرض کردم اضافه بودجه وزارت خارجه را ببودجه معارف بیفزایند .

رئیس - آقای آقاسید یعقوب (اجازه)

آقاسید یعقوب - آقای دولت آبادی را غائب بدون اجازه نوشته اند در صورتی که ایشان مریض بوده اند و کمیسیون مرخصی هم اجازه داده است خوب است اصلاح شود .

رئیس - کمیسیون اجازه روزانه داده است یا اجازه کلی ؟

آقاسید یعقوب - اجازه کلی **رئیس** - تا به تصویب مجلس نرسد غائب بدون اجازه نوشته میشوند . ایراد آقای شیخ الاسلام هم وارد نیست . زیرا اضافه بودجه وزارت خارجه نوشته شده است نه مالیه نسبت به صورت جلسه دیگر ایرادی نیست ؟

بودجه مملکتی از جزء ششم ماده اول مطرح است . **آقای آقاسید یعقوب (اجازه)**

آقا سید یعقوب - بنده خواستم عرض کنم سال گذشته بودجه وزارت مالیه دو میلیارد و کسری بود اما سال سه میلیارد و صد و ده هزار تومان اینجا نوشته شده است و بعد از آنکه بنده تحقیق نموده و اطلاع پیدا کرده ام خواستم آقایان اعضاء کمیسیون با آقای معاون وزارت مالیه رفع اشتباه بنده را بفرمایند .

در سال گذشته که يك اعتبار برای وزارت مالیه بتصویب مجلس رسید بعد وزارت مالیه ناچار شد بعضی لوایج را پیشنهاد کرد از جمله لایحه راجع به حقوق مستخدمین امریکائی و لایحه راجع به مخارج مالیات غیر مستقیم که يك کرور و پنجاه هزار تومان پیشنهاد کردند و همچنین لوایج دیگر که اگر آنها را هم ضمیمه این مبلغ کنیم سه میلیون و سیصد هزار تومان می شود . ولی موقمی که بنده در کمیسیون بودجه قدیم بودم وقتی که وزیر مالیه لایحه يك کرور و

پنجاه هزار تومان را تقدیم مجلس کرد در فلسفه علت تقاضا کردن يك كروور و پنجاه هزار تومان اظهار می نمودند صده چون مالیات غیر مستقیم عواید غیر مستقیم است نسبت به عواید غیر مستقیم نمی توان در ابتداء مخارج مستقیم معین کرد و این هفت بودجه مالیات غیر مستقیم را بعنوان اعتبار اول امر پیشنهاد کردیم . کمیسیون و مجلس هم آن را تصویب کرد و حالا بنده خواستم از معاون وزارت مالیه سؤال کنم مطابق فلسفه که در کمیسیون بودجه قدیم ذکر شد که برای عواید غیر مستقیم نمی توان مخارج مستقیم پیش بینی کرد چه طور شده است که حالا برای عواید غیر مستقیم مخارج مستقیم پیشنهاد کرده اید و سه میلیون و صد و ده هزار تومان بودجه وزارت مالیه شده است غیر از حقوق مستخدمین امریکائی که اگر آنها را هم حساب کنیم سه میلیون و سیصد هزار تومان میشود این است که این مسئله برای بنده تولید سوء ظن نموده است یعنی نمی فهمم چه طور ممکن است برای دخل غیر مستقیم خرج مستقیمی معین کرد .

مخبر - اظهارات آقای آقا سید یعقوب يك قسمتش راجع بتفاوت اعتبارات امسال و پارسال است که حالا بنده آنرا توضیح میدهم . قسمت ثانی را که سؤال فرمودند جوابش را واگذار میکنم بآقای فرزین زیرا خود بنده درست ملتفت نشدم آنطور که آقای آقا سید یعقوب اظهار داشتند در سال گذشته بودجه وزارت مالیه يك قلم معین شده بود نیست مطابق صورت جزء بودجه وزارت مالیه از سال گذشته يك قلم یک میلیون و ششصد هزار تومان بودجه اعتباری بود هفتصد هزار تومان راجع به گمرک دویست و پنجاه هزار تومان برای حمل جنس و همزی و ضرابخانه بود صد و هشتاد و دو هزار تومان برای يك قسمت اعتبار درخواستی وزارت مالیه بود راجع بیک اضافاتی که مجلس تصویب کرد يك فقره هم يك كروور و پنجاه هزار تومان بود که آقای آقا سید یعقوب اظهار داشتند يك قلم چهل و هفت هزار تومان مخارج بانک ایران بود در گمرک هم علاوه بر اعتبار آن دویست و شصت و يك هزار تومان مخارج الزامی پیش آمد که جمع آن سه میلیون و پانصد و هشتاد و هفت هزار تومان میشد و بودجه اعتباری امسال سه میلیون و صد و ده هزار تومان است و در حقیقت چهارصد و هفتاد و هفت هزار تومان کمتر از بودجه سال گذشته است و چون این سه میلیون و صد و ده هزار تومانی را که وزارت مالیه اعتبار خواسته است شامل تمام اقلام از گمرک و حمل و نقل اجناس ضرابخانه و غیره بود باین ملاحظه کمیسیون هم تصدیق کرد قسمت دوم سؤال ایشان را هم آقای فرزین جواب خواهند داد .

معاون وزارت مالیه - بطوریکه بنده فهمیدم اشکال آقای آقا سید یعقوب

این است که برای عواید غیر مستقیم چگونه می توان مخارج مستقیم معین کرد؟ و در صورتیکه در سال گذشته تمام مخارج پیش بینی نشده است امسال چه طور توانسته اند پیش بینی کنند . مخارج مستقیم و غیر مستقیم بر دو قسم است یکی مخارج بهره برداری است و یکی حقوق اعضاء ادارات . اگر چه در مالیات مستقیم هم مخارج بهره برداری را بطور کامل نمی توان معین نمود ولی باز نسبت به عواید غیر مستقیم تا درجه ای می توان پیش نمود . لیکن در عواید غیر مستقیم مخارج و بهره برداری را به همان نسبتی که عواید را پیش بینی میکنند مخارج بهره برداری را هم به همان نسبت علاوه می نمایند یا بالعکس در صورتیکه مخارج بهره برداری را کمتر پیش بینی نمایند عواید غیر مستقیم را هم کمتر پیش بینی می نمایند در سال گذشته مخارجی را که برای بهره برداری عواید غیر مستقیم پیش بینی نموده بودم بقدر کفایت نبوده و بهمین دلیل وسط سال محتاج شدند و يك مخارجی کردند که بالاخره هم از مجلس تصویب شد . حالاً هم این مبلغ بطور اعتبار تصویب می شود ممکن است باز برای بهره برداری کفایت نکند یا بالعکس کمتر شود این است که در مخارج ادارات غیر مستقیم گاهی این قبیل اصلاحات پیدا میشود

رئیس - آقای آقا میرزا علی کازرونی (اجازه)

آقا میرزا علی - یکی از منابعی که مامی توانیم از آن راه مالیه خودمان را زیاد کنیم تقلیل مخارج است و جلوگیری از زیاده روی چنانچه تصدیق می فرمائید بودجه اعتباری وزارت مالیه امسال نسبت به سال گذشته زیاده تر شده است در صورتی که تلکرافات عیدیه ارولیات و ایالات رسیده که یکی دو فقره هم بتوسط بنده بوده است . بکده مردمان معتبر با دادن ضمانت هم برای رعایت ترتیبات اداری و هم برای تضمین مالیه دولت حاضر شده بودند که مخارج را مثلا در هزار تومان مثلا به سیصد پادویست تومان تنزل دهند و بنده قطع و یقین دارم که اگر از طرف دولت بقل توجه میشود و حقوق زیادی که به مستخدمین می دهند بکنند و مستخدمین که وجود آنها لزومی ندارد خارج کنند و باندازه لزوم مستخدم نگاهدارند چه در مرکز و چه در ولایات مخارج مالیه يك ثلث تخفیف خواهد یافت و این ثلث تخفیف اقلاً دو كروور تومان و اگر زیاد حساب کرده باشم يك كروور تومان خواهد شد . در يك چنین روزی که حقیقه مالیه ما باید يك حیات تازه ای بخودش بگیرد لازم است این قبیل صرفه جوئی ها ملاحظه شود ولی متأسفانه بنده هیچ نمی بینم که این مسائل رعایت شده باشد بلکه از سنه گذشته زیاده تر شده . اما چون این بودجه بودجه اعتباری است و ممکن است بعد از آنکه صورت جزء آن به مجلس آید و در آن بیشتر دقت بشود نه این مسائل

را من باب تذکر عرض کردم و ضمناً خواستم سؤال کنم آیا وزارت مالیه و هیئت دولت در نظر دارند که تحقیقات عمیق تری در طرف تشکیلات مالیه کرده و تخفیفی در مخارج بدهند یا نه ؟

معان وزارت مالیه - افلا آقای کازرونی چنین تصور فرموده اند که بودجه هندالسنه وزارت مالیه نسبت به سال گذشته زیاد شده است در صورتیکه از اظهارات آقای نصرت الدوله هم معلوم بود که بودجه مالیه چهارصد و هفتاد و هشت هزار تومان هم کسر شده است منتهی این است که بودجه سال گذشته چون به جزء و به اقلام مختلف صورت داده شده است مجموع آن اینطور بنظر می آید . اما نسبت باینکه دولت در نظر دارد که مخارج تقلیل شود یا نه ؟ بطور کلی این يك اصلی است که در همه ادارات مخصوصاً در وزارت مالیه این نظر هست که مخارج حتی الامکان تقلیل شود ولی از طرفی هم اگر بخواهیم ادارات ماهمیشه منظم باشد مجبور می شویم بعضی اوقات زیاده تر از آنچه باید خرج کنیم . ولی این مسئله هم رعایت شده و تا بحال زیادی خرج نشده است . و بدیهی است مسئله تقلیل مخارج را عموم دول منظور دارند و بعضی از دول تا کنون توانسته اند مخارج از صدی دوازده را به صدی ۶ تنزل دهند و این يك اصلی است که ما هم حتی المقدور سعی میکنیم که بآن موفق شویم و مخصوصاً مخارج سنه گذشته وزارت مالیه را در نظر گرفته ایم که به بینیم چه قدر می توانیم از آن کسر کنیم بطوری که به تنظیمات اداری و عواید سبکته وارد نیاید . و بودجه هندالسنه وزارت مالیه نسبتاً کمتر پیشنهاد شده است و شاید بعضی احتیاجات باشد که محتاج باشیم زیاده تر خرج کنیم ولی در روی آن اصل عمومی مالیه امید این است که حتی المقدور مخارج کسر شود .

(جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است)

قدین - بنده سؤالی دارم اجازه می فرمائید .

رئیس - بعد از آنکه آقایان مذاکرات را کافی دانستند دیگر نمیشود سؤال کنند .

قدین - چون قبلاً اجازه خواسته بودم باین جهت عرض کردم .

رئیس - رأی می گیریم به قسمت ششم ماده اول . سه میلیون و صد و ده هزار تومان آقایانی که این قسمت را تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد قسمت هفتم (شرح ذیل قرائت شد)

وزارت داخله و نظمی و امنیه و گارد شهری . (دو میلیون و دویست هزار ۲۲۰۰۰۰۰)
رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)

شیخ الاسلام . بنده در شور در کلیات در ضمن عرایضم يك اشاره کردم بودجه وزارت داخله عرض کردم این بودجه که برای وزارت داخله تشخیص داده اند نسبت ببودجه سال قبل با ملاحظه آن مبلغی که برای گارد شهری منظور شد کمتر است و بنده خائفم از اینکه در هدهده ساله هم باز بنادر و جزائر جنوب مملکت فراموش شوند و حاکم یا نایب الحکومه و نظمی و امنیه نداشته باشند آقای معتمد السلطنه در جواب بنده فرمودند که برای بنادر و جزائر بودجه منظور شده است و فلانی بیاید در کمیسیون بودجه ببیند و معمره و بوشهر هم حاکم دارند .

اولاً نمیدانم این چه بودجه ای است که بکمیسیون بودجه رفته است قبل از اینکه بمجلس بیاید که ایشان بنده را دعوت می کنند که بروم در کمیسیون ببینم ثانیاً خیلی متأسفم که ایشان تصور فرموده اند جزائر و بنادر جنوب مملکت منحصر است بمعمره و بوشهر در صورتیکه اینطور نیست و بچه های پنج شش ساله ایرانی هم میدانند که بنادر معمره حاکم دارد .

يك صورتی در چندی قبل بنده همراه آوردم که ۲۳ فقره جزائر و بنادر جنوب در آن شرح داده شده بود ولی چون دیدم حوصله آقایان کفایت نمیکند که آنرا بر عرض برسانم عرض نکردم . تمام مقصود بنده این است که در هدهده ساله بنادر و جزائر جنوب ایران که منحصر بمعمره و بوشهر نیست و در طول سیصد فرسنگ راه واقع اند فراموش نشوند آقای حاج شیخ اسدالله فرمودند فلانی می خواسته است در این بودجه بنادر جنوب هم اسم برده شده باشد در صورتیکه بنده چنین آرزوی نداشتم و تقاضا هم نکردم . فقط عرضم این بود که چون بودجه وزارت داخله نسبت بسال قبل کمتر شده است بنادر و جزائر جنوب فراموش نشوند . حالاً اگر چه کفیل وزارت داخله هم تشریف ندارند ولی سایر آقایان وزراء و معاونین شان حاضرند بنده تذکر میدهم که امسال بادی از بنادر و جزائر جنوب بکنند که از حکومت و نظمی و پست و تلگراف و سایر قسمتها آنها هم بهره مند شوند .

مطلب دیگریکه بنظر بنده آمده این است که در جزء بودجه وزارت داخله نوشته شده است امنیه و در بودجه وزارت جنگ هم چهارصد هزار تومان بر نه ملیون اضافه شده است ۱۰ اگر آن چهارصد هزار تومان وزارت جنگ متعلق امنیه است دیگر ذکر امنیه در بودجه وزارت داخله مورد ندارد اگر امسال هشتصد هزار تومان بجهت امنیه منظور شده است يك قسمت آنرا جزو وزارت جنگ و يك قسمت آنرا جزو وزارت تا اندازه بنظر بنده مناسب نمیباید این است که اگر آقای مخبر قدری توضیح فرمایند که بنده درست ملتفت شوم ممنون خواهیم شد

مخبر - بودجه امینیه جز وزارت داخله است چنانچه در قسمت ۷ ماده اول نوشته شده است و مبلغی هم که در بودجه وزارت جنگ علاوه شده است مربوط با امینیه نیست (جمعاً گفتند - مذاکرات کافی است)

رئیس - رأی میگیریم بقررت ۷ وزارت داخله و نظمی و امینیه و گارد شهری (۲۲۰۰۰۰) تومان آقاییانکه این قسمترا تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد قسمت هشتم (شرح ذیل قرائت شد)

وزارت پست و تلگراف - پیشنهادی دولت (۱۵۰۰۰۰) - تصویب بکمسیون (۱۵۰۰۰۰)

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - مطلبی را که بنده میخواستم عرض کنم مربوط است بجلو گیری از احتمالی که بنده می‌دهم و لازم است اینجا از آقای معاون وزارت مالیه يك سؤالی بکنم و ایشان رسماً بنده جواب بدهند. البته مازاد این بودجه‌ها اینکه امشب این جا تصویب می‌شود وزارت مالیه يك دینار بهیچ عنوان و ترتیبی نمی‌تواند خرج کند. ام‌ع از این که بعنوان کنتراست مستشار و مستخدم خارجی یا داخلی با ادارات یا مقررات ادارات باشد چون در هر يك از وزارتخانه‌ها يك عده مستخدمین اروپائی هستند که بوجوب کنتراست استخدام شده‌اند. البته نسبت بهر وزارتخانه کنتراست مستخدم اروپائی هم‌حقاً جزء اعتباری برای آن وزارتخانه که تصویب می‌شود باید منظور شود. ام‌ع از مالیه یا گمرک یا پست و تلگراف یا عدلیه یا فوائد عامه هر يك از این وزارتخانه‌ها مستخدمین اروپائی که دارند کنتراستهای آنها از اعتبار مصوبه برای آن وزارتخانه باید پرداخته شود و برای خاطر اینکه بعد از يك مدت دیگر يك پیشنهادهایی از طرف دولت در اینجا ببینم که دولت پیشنهاد کرده است چون ما يك عده مستشار اروپائی و مستخدمین در این جا منظور نشده‌است و از این جهت تقاضای يك اعتبار دیگری بکنند لذا لازم است آقای

مخبر یا معاون وزارت مالیه تصریح کنند که این نظریه هست یا این نظریه هم باید اینجا تصویب شد که تمام حقوقی که داده میشود اعم از مستخدمین داخلی یا مستخدمین اروپائی که بوجوب کنتراست حقوق آنها داده میشود بر این نه دولت پیشنهاد میکنند و نه مجلس تصویب میکنند

رئیس - این راجع بقررت ۷ وزارت حاج شیخ اسدالله - نسبت باین قسمت است و همه قسمتها
رئیس - آقای حاج نصیر السلطنه (اجازه)

حاج نصیر السلطنه - فرمایشات آقای حاج شیخ اسدالله را چون در این جا مورد نداشت تصور میکنم مقصودشان راجع به مستخدمین اروپائی باشد و این موضوع باید در کلیات گفته شود و چون موضوع بودجه وزارت پست و تلگراف است و حاج شیخ اسدالله خواست در اطراف مستشاران صحبتی کرده باشند لذا بنده عرض میکنم مستشارانی که کنتراست کرده‌اند و تصویب شده قابل تردید نیست البته مستشار مالیه را باید مطابق کنتراست حقوق بدهند. لیکن آنها ب مجلس نیامده ناچار نخواهد پرداخت

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
آقا سید یعقوب - بنده خواستم خاطر آقای حاج نصیر السلطنه را متذکر کنم و بنده می‌خواهم همانطور که آقای حاج شیخ اسدالله فرمودند از آقای معاون وزارت مالیه سؤال کنم که ایشان جواب بدهند نه حاج نصیر - السلطنه ما میدانیم که بتلگرافخانه قبض می‌دهند و پول میگیرند می‌خواستم عرض کنم که آیا بعد از این وزارت مالیه این عادت را ترک کرده و عایدات دولتی را تمرکز داده‌اند؟ و هر چه و مرج سابق برداشته شده؟ و نام بر سر این است که سابق هر جائیکه پول نقد می‌دیدند فوراً برات میدادند و می‌گرفتند. ام‌ع از این که بعنوان کنتراست مستشار و مستخدم خارجی یا داخلی با ادارات یا مقررات ادارات باشد چون در هر يك از وزارتخانه‌ها يك عده مستخدمین اروپائی هستند که بوجوب کنتراست استخدام شده‌اند. البته نسبت بهر وزارتخانه کنتراست مستخدم اروپائی هم‌حقاً جزء اعتباری برای آن وزارتخانه که تصویب می‌شود باید منظور شود. ام‌ع از مالیه یا گمرک یا پست و تلگراف یا عدلیه یا فوائد عامه هر يك از این وزارتخانه‌ها مستخدمین اروپائی که دارند کنتراستهای آنها از اعتبار مصوبه برای آن وزارتخانه باید پرداخته شود و برای خاطر اینکه بعد از يك مدت دیگر يك پیشنهادهایی از طرف دولت در اینجا ببینم که دولت پیشنهاد کرده است چون ما يك عده مستشار اروپائی و مستخدمین در این جا منظور نشده‌است و از این جهت تقاضای يك اعتبار دیگری بکنند لذا لازم است آقای

معاون وزارت مالیه - کرچه آقای آقا سید یعقوب دنباله فرمایشات آقای حاج شیخ اسدالله را ادامه دادند ولی در واقع فرق داشت و در قسمت است. قسمتی که آقای آقا سید یعقوب فرمودند در ماده قانون ذکر شده که وزارت مالیه کلیه عایدات مملکت را تمرکز بدهد در آنجا است که وارد می‌شود و از آنجا است که مصرف میشود دیگر در آن خصوص هر چه بخواهم شرح بدهم که ما می‌کنیم تفسیر قانون است و در موقع عمل معلوم می‌شود. اما راجع به مستخدمین اروپائی که آقای حاج شیخ اسدالله فرمودند مستشار مملکت عبارت است از بودجه که مجلس تقدیم شده است و اگر بعدها معلوم است مدیر خارجی یا اروپائی لازم شده آنها بر حسب يك ضرورتی است که در موقع خودش الزام شده بود و بودجه آنها هم به مجلس تقدیم شده.

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)
حاج شیخ اسدالله - بنده متأسفم از اینکه همین مطلب را فعلاً با معاون وزارت مالیه در خارج مذاکره کردم و تصدیق کردند ولی حالا جواب بنده را با يك عبارتی میدهند که وافی مقصود من نیست بنده مقصود این است که مستخدمین اروپائی که کنتراست آنها تصویب شده است خارج

از این وجوه اعتباری نباید باشد باین معنی که این بودجه را که ما اینجا تصویب می‌کنیم بودجه مملکتی است هر مستشار اروپائی بغیر از مستخدمین امریکائی که در این بودجه پیش بینی شده و معین است که با آنها چه باید بدهند.

سایر مستخدمین اروپائی که کنتراست آنها تصویب شد در هر وزارتخانه که باشد یا در قسمت گمرک یا سایر جاها نباید حقوقشان زیادتر از حدی که تصویب شده داده شود یعنی حقوقشان از این محل اعتبار باید داده شود برای پیش بینی و جلوگیری خود آقای معاون هم در خارج تصدیق میکردند ولی حالا يك جواب صریحی بنده ندادند.

رئیس - آقای آقا سید فاضل (اجازه)
آقا سید فاضل - بودجه سال گذشته پست و تلگراف را که من خاطر دارم يك ملیون و دو ستم و هشتاد هزار تومان بود و حالا من می‌بینم اینجا سه کروار است علاوه بر اینکه ذکر کردی از اداره حمل و نقل در این وزارت پست و تلگراف نیست و حال آنکه اداره حمل و نقل را همه (با اینکه عقیده مختلف است که دولت اداره میکند یا کسی دیگر) حالا که دولت اداره میکند و جز پست و تلگراف است علت اینکه ذکر کردی و نیز اینکه این بودجه صد و بیست هزار تومان بر بودجه پارسل اضافه شده است علتش چیست بفرمائید

معاون پست و تلگراف - آقا اولاً صد هزار تومان اشتباه کردند در آن مبلغی که پارسل مجلس تصویب کرد يك ملیون و سیصد و هشتاد هزار تومان بود و چهارصد و هشتاد هزار تومان ولی بعد هزار و چهارصد و هشتاد هزار تومان شده یعنی يك ملیون و سیصد و هشتاد هزار تومان را قبول کرده که به مجلس پیش نهاد کنید و در قانون استخدام هم بواسطه سابقه که اداره پست و تلگراف دارند یعنی ۶۴ سال عمر دارد و غیر از ادارات دیگر است که ۱۰ سال ۱۵ سال است که تشکیل شده است و تطبیق مطلب خیلی مشکل است با قانون استخدام بلکه ممکن نیست مطابق کرد و اما اینکه آقا اشاره کردند یا اداره حمل و نقل به پست و تلگراف مربوط نیست بعد از آنکه در سال قطعی مدیران نتوانستند راه های حمل و نقل را نگاهداری کنند دولت يك مقداری خرج کرد راه ها را دایر کرد (که آنها راه خراسان است بطهران و قزوین تهران) و بنده هم در کمیسیون بودجه عرض کردم که این يك مؤسسه است جدید اگر می-

خواهید دولت آنرا نگاهداری کند باید يك عایدی و نیز يك معارجی دارد عواید آن هم برای معارج آن کافی است ممکن است وارد شود و اگر نخواهند آنرا دولت اداره کند ممکن است بطور مزایده اثنائیه آنرا فروخت و داد بکنتراست چي‌ها که بکنتراست مثل راه رشت و سایر راه ها آنرا هم درست کنند.

رئیس - آقای میرزا سید حسن (اجازه)
میرزا سید حسن - بنده می‌خواستم از معاون وزارت پست و تلگراف چون خودشان اظهار کردند که اداره حمل و نقل را دولت اداره میکند سؤال کنم که حمل و نقل برای پست در يك نكته ایران تقریباً وجود ندارد در جنوب حمل و نقل خیلی معشوش است پست از آنجا بکرمان و بندر عباس و بندر بوشهر بسا میشود که حرکت نمی‌کنند و اغلب میشود که با کارو شتر حرکت میکنند آیا برای آنجا راه‌گیری کرده‌اند؟ در صورتیکه سه کروار برای پست و تلگراف پیشنهاد شده است بنده گمان میکردم که این اداره را هم خود پست و تلگراف اداره میکند حالا که با دولت است معاون جواب بدهند.

معاون پست و تلگراف - بنده عرض کردم دوره دولت دارد یکی راه خراسان و یکی راه طهران به قزوین و در همین بودجه هست راه کرمان و جنوب را عرض نکردم لکن در بودجه پست معارج حمل پست برای راه‌های جنوب هم منظور شده است صد تومان اداره پست میدهد بار باب رستی که راه را اداره کرده که پست را حمل کند و همین‌طور راه شیراز تا بوشهر و همدان و قزوین برای حمل پست مبلغی می‌دهد و کداده میشود جز همین بودجه است که در مجلس تصویب می‌شود ولی راه خراسان و طهران به قزوین است که خود دولت اداره میکند.

مخبر - در موضوع قلم راجع باعتبار وزارت پست و تلگراف متأسفانه بن نظریه کمیسیون و اظهارات آقای معاون متغیر تری است زیرا در تصویب این بودجه اعتباری آنچه که در کمیسیون راجع به معارج بود از هر قبیل و هر اسم با اطلاع وزارت مالیه و حضور رئیس کل مالیه قطع شده و همین است که در اینجا نوشته شده باین مناسبت بنده نمیتوانم از نقطه نظر مخبری کمیسیون تصدیق کنم که ما يك اداره حمل و نقل در خارج میشناسیم اداره حمل و نقل حالا بهتر ترتیبی که اداره میشود خواه دولت کنتراست بدهد خواه خودش اداره کند يك عایدی دارد و يك معارجی و ممکن است يك مبلغی علاوه بر عایدی خرج داشته باشد در صورتیکه این‌طور باشد همین يك ملیون و پانصد هزار تومان باید

خرج بشود و اگر هم يك عایدی هم علاوه داشت باید بوزارت مالیه برسد باین ملاحظه بنده نمی‌توانم تصدیق کنم که ما بغیر از يك ملیون و پانصد هزار تومان ما يك بودجه دیگری یا اضافه دیگری در نظر داشته باشیم اما نسبت باینکه مذاکره کرده‌اند که این بودجه امسال از پارسل زیادتر است این مطلب قابل مقایسه نیست برای اینکه از آن بودجه که پارسل داده بام اعتبار بوده است و هنوز وزارت مالیه به عابه وزارت پست و تلگراف رسیدگی نشده و معلوم نیست از آن اعتبار چه خرج شده و بقدر باقی است لهذا در کمیسیون بودجه با نظریه دکتر میلیسوی این مبلغ يك ملیون و پانصد هزار تومان بطور کلی برای وزارت پست و تلگراف منظور شد.

رئیس - آقای معتمد السلطنه (اجازه)
معتمد السلطنه - بنده هم می‌خواستم عرض کنم که در موضوع قضیه اداره حمل و نقل مذاکرات شد و مخصوصاً نمایندگان دولت و رئیس کل مالیه تصدیق کردند که معارج حمل و نقل این مبلغ بوده است (بعضی گفتند مذاکرات کافی است)

رئیس - کافی است؟
(گفته شد کافی است)
پیشنهاد آقای آقا سید فاضل اینطور قرائت شد
بنده پیشنهاد میکنم - در ماده ۸ اضافه شود (و دایره حمل و نقل)
سید فاضل

رئیس - آقای آقا سید فاضل توضیحی دارید؟
مخبر - بنده این توضیح را لازم نمی‌دانم برای اینکه این بودجه بودجه عمومی است و هر چیزی هست مشمول همین مواد است

رئیس - پس کمیسیون قبول می‌کند.
مخبر - بنده از طرف کمیسیون نمی‌توانم بپذیرم اگر مجلس رأی بدهد وزیر خارجه - توضیحش لازم نیست دولت همینطور قبول میکند بنده از طرف دولت عرض میکنم همینطور که آقای مخبر فرمودند دولت قبول میکند

رئیس - (خطاب بمخبر) دولت قبول میکند پس کمیسیون هم قبول میکند
وزیر خارجه - مخبر تصدیق دارند که يك ملیون و پانصد هزار تومان شامل گلبه است ولی اگر اضافه کردن این عبارت را قبول کنید ضرورت ندارد بلکه چیز زایدی است مطلب همان است که فرمودند.
رئیس - قسمت هشتم وزارت پست

و تلگراف و اداره حمل و نقل مبلغ سه کروار آقاییانکه تصویب می‌کنند قیام فرمایند.
(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. قسمت نهم قسمت نهم بضمون ذیل قرائت شد. قسمت نهم وزارت عدلیه. پیشنهادی دولت هفتصد هزار تومان تصویب کمیسیون هفتصد هزار تومان.

رئیس - آقای فتح الدوله (اجازه)
فتح الدوله - بنده سؤالی داشتم در باب اعتباری که بوزارت عدلیه تخصیص داده شده اگر پارسل نظر آقایان باشد در سه ماه آخر سال بودجه که برای وزارت عدلیه تصویب شد صد و نود و یک هزار و کسری بود در صورتیکه قانون استخدام قضات هنوز از مجلس نگذشته بود و آنقدر اش حق قضات عدلیه معین نبود و مسلماً در نظر دارند که با گذشتن قانون استخدام قضات عدلیه حقوقات ممکن است يك اندازه ترقی کرده باشد و پارسل اگر حساب میکردیم در سال بودجه عدلیه تقریباً هفتصد و شصت و چهار هزار و کسری میشد امسال با وجود قانون استخدام هفتصد هزار تومان برای عدلیه اعتبار داده شده بطوریکه خود مخبر محترم و آقای منصور السلطنه اطلاع از اوضاع عدلیه دارند بنده یقین دارم باین میزانیکه برای عدلیه معین شده ممکن نیست بودجه عدلیه را با بودن قانون استخدام قضات ترتیب داد حالا نمیدانم که وزارت عدلیه در نظر ندارند که قانون استخدام را امسال بموقع اجرا بگذارند اگر این نظریه داشته باشند بنده تصور میکنم که این میزان برای عدلیه خیلی کم است و اگر هم نظر ندارند که قانون استخدام قضات را بموقع اجرا بگذارند آن وقت تصور میکنم غالب آقایان نمایندگان موافق باشند باین بودجه که معین شده.

معاون وزارت عدلیه - فرمایشات آقای فتح الدوله کاملاً صحیح است در بودجه عدلیه گمان میکنم مختصر اشتباهی در مالیه شده بود باین معنی که پارسل برای عدلیه تصویب شده بود و در آخر سال پارسل بگذارند اگر این نظر را داشته باشند بنده تصور میکنم که این میزان برای عدلیه خیلی کم است و اگر هم نظر ندارند که قانون استخدام قضات را بموقع اجرا بگذارند آن وقت تصور میکنم غالب آقایان نمایندگان موافق باشند باین بودجه که معین شده.

معاون وزارت عدلیه - فرمایشات آقای فتح الدوله کاملاً صحیح است در بودجه عدلیه گمان میکنم مختصر اشتباهی در مالیه شده بود باین معنی که پارسل برای عدلیه تصویب شده بود و در آخر سال پارسل بگذارند اگر این نظر را داشته باشند بنده تصور میکنم که این میزان برای عدلیه خیلی کم است و اگر هم نظر ندارند که قانون استخدام قضات را بموقع اجرا بگذارند آن وقت تصور میکنم غالب آقایان نمایندگان موافق باشند باین بودجه که معین شده.

سال تصویب شده و هفتصد و شصت و چهار هزار تومان و کسری بود و باین ملاحظه بود که دولت در پیشنهاد خودش وجهی را که فعلاً پیش بینی کرده برای عدلیه هفتصد هزار تومان معین کرده و چون وزارت عدلیه (دیگر گمان میکنم جای سؤال نباشد) مجبور است که قانون استخدام قضات را اجرا کند و يك دواثر قضائی که جز قانون استخدام است ترتیب دهد و در همین پیشنهاد دولت هم که در کمیسیون تصویب شده است یکی از شرایطش این است که قانون استخدام رعایت بشود مسلماً مبلغی که برای وزارت مالیه تصویب شده است يك قدری اضافه بر این خرج خواهد شد و اگر تصویب نشود مجبور است وزارت مالیه يك قدری از تشکیلات خود بکاهد و چون نظر دولت در این است که اگر مجلس موافق باشد اضافه کند بر این مبلغ و اگر ممکن است که بنده پیش نهاد می‌کنم که افلا همانطور که پارسل بوده امسال هم بشود و آقایان باید تصدیق بفرمائید که این اضافه باید از کجا داده شود و چون در جدول بودجه هم يك مبلغی پیش بینی شده است که اضافه شود و اگر اینها تصویب نشود ناچار است وزارت عدلیه که از تشکیلات خود قدری بکاهد.

مخبر - در موضوع بودجه عدلیه متأسفانه نظر کمیسیون با نظر آقای معاون مغایرت دارد برای اینکه همانطور که آقای فتح الدوله نمایندة محترم اظهار کردند در آن قسمت آخر سنه گذشته میزان کل شاید از هفتصد و شصت هزار تومان بیشتر بود ولی در حدود هفتصد و شصت هزار تومان بود اینجا دو چیز است که آقایان باید در نظر بگیرند و مخصوصاً نظر معاون عدلیه را هم جلب میکنند یکی اینکه تشکیلاتی که در سال گذشته در بودجه پیش بینی شده بود يك تشکیلاتی نبود که در سه ماه آخر سال تهیه شده باشد و همان مبلغ را که ما تصویب کردیم برای این بود که بمرور آن تشکیلات که تأسیس می‌شود این وجه پرداخت شود حالا احتمال قوی می‌رود که امسال بعد از تصویب هفتصد هزار تومان وزارت عدلیه از این تشکیلات چیزی بکاهد تا باینکه دلیل اینکه این بودجه اعتباری را کمیسیون از دولت قبول کرد و به مجلس تقدیم کرد و از نمایندگان محترم هم تقاضای تصویب را دارد برای این بود که حدود بودجه نویسی برای وزارت خانه‌ها معین شود و تمهید جمع و خرج بيك طور تصویب شده باشد و اینکه بطور تقریب عرض میکنم برای این است که آقای منصور السلطنه در فرمایشات خودشان اشاره کردند بيك فاضل‌ها و بيك محل‌هایی که صورت آنرا وزارت مالیه داده ولی این را نباید فراموش کرد که این معارجی را که ما امروز تصویب میکنیم معارج عادی و معمولی است و ممکن نیست که تصور کرد که مملکت در طرف سال يك معارج فوق العاده و غیر مترقبه پیدا نخواهد کرد باین ملاحظه ما نباید خیلی

فره بشویم باینکه تعدیل تمام معارج شده باشد و شصت و چهار هزار تومان هم فاضل داریم باین ملاحظه بنده گمان میکنم این میزان هفتصد و چهار هزار تومان که پیش بینی شده کافی خواهد بود برای امسال و باقی نخواهد بود يك مؤسسات موجودی از بین برداشته شود

(بعضی گفتند مذاکرات کافی است)
رئیس - آقایان کافی میدانند؟ (گفتند کافی است)

رئیس - رأی میگیریم بقررت نهم مبلغ هفتصد هزار تومان آقاییانکه تصویب میکنند قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد

جزء دهم به مضمون ذیل قرائت شد
جزء دهم - وزارت فراتد عامه و بودجه طرق و شوارع

پیشنهادی دولت ۷۵۰۰۰۰ تومان
تصویبی کمیسیون ۷۵۰۰۰۰ تومان

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبدالوهاب - بنده خواستم سؤالی کنم از آقای وزیر فرمایند عامه در اینجا که نوشته‌اند بودجه وزارت فراتد عامه

و طرق و شوارع آیا معارج راه هم جز عابن بودجه است یا نه؟ اگر نیست آن هم باید منظور شود و اگر نشود جاده‌ها از بین می‌رود و اگر هست خوب است ذکر کند که فردا نگویند چون بودجه منظور نشده و خرج نکرده‌اند و راه‌ها خراب شده‌است
وزیر فراتد عامه - پارسل وزارت

فوائد عامه هفتصد و ده هزار تومان خرج کرد از این هشتصد و ده هزار تومان چهارصد و پنجاه هزار تومان یا چهار صد و پنجاه و چهار هزار تومان خرج اداری بوده و باقی آن معارج راه‌ها بوده است امسال نظر به عایداتی که ممکن بود تحصیل شود د کتر میلیسوی هفتصد و پنجاه هزار تومان برای وزارت فوائد عامه گذاشت بنده هم چون دیدم وزارت فوائد عامه يك اداره است و خرج زیاد دارد و اگر هم پول نباشد خرج نمیکند هیچ نگفتم و بهمان هفتصد و پنجاه هزار تومان تا امروز قرار گرفته است و مقدراری از این مبلغ که در بودجه تفصیلی تقدیم می‌شود برای معارج اداری منظور شده است و بقیه برای معارج راه طهران به قزوین و طهران به رشت و طهران به مازندران و بيك مقداری از طرق و شوارع آذربایجان منظور شده است که ساخته‌اش را نگاهداری کنند و يك قسمت از راه دماوند به مازندران راهم بسازند ولی در هر صورت بودجه جزئی که وزارت فوائد عامه به مالیه خواهد داد و به عرض مجلس خواهد رسید همین هفتصد و پنجاه هزار تومان است راه های ساخته فارس راهم بنده فراموش کردم عرض کنم

که جزء همین مبلغ است ولی راه آهن تبریز و جلفا که دارد از میان می رود اگر بخواهند آنجا را تعمیر کنند بطوری که قابل استفاده باشد و مال التجاره بیاورند و برین مطابق تحقیقی که از کرسکی که یک مهندس خوبی است شده است راه آهن تبریز نهصد هزار تومان مخارج دارد تازه آن حسابی بشود حالا اگر نهصد هزار تومان را خرج کنید بکراه آن خوبی دارید و اگر کمتر خرج کنید البته یک تعمیر ناقص تری شده است یکی هم مسئله راه دزداب به مشهد است که آنهم صدصد و پنجاه فرسخ راه است یکی هم راه مشهد به شاه رود و طهران است که این ها را هم اشخاص که رفته و دیده اند پیشنهاد داده اند که قریب یک کرور مخارج دارد که اهمیت این هادر درجه دوم است و اگر امسال هم نساختند چندان ضرری متوجه نخواهد بود ولی این نهصد هزار تومان مخارج راه آهن تبریز را گمان میکنم وزارت مالیه بهتر ترتیبی که هست یک معنی برایش فکر بکند

رئیس - آقای رفعت الدوله (اجازه)

رفعت الدوله - عرضی ندارم

رئیس - آقای مستشار السلطنه (اجازه)

مستشار السلطنه - عرض ندارم

رئیس - آقای آقا میرزا علی (اجازه)

آقا میرزا علی کازرونی - عرضی ندارم

رئیس - مذاکرات کافی است؟ (جمعی گفتند کافی است)

رئیس - رأی میگیریم به جزء دهم بمبلغ هفتصد و پنجاه هزار تومان آقاییان تصویب میکنند قیام فرمایند (اکثریت نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد - قسمت یازدهم بشرح ذیل قرائت شد

وزارت امور خارجه - پیشنهادی دولت هشتصد و پنجاه هزار تومان تصویب کمیسیون - هشتصد و پنجاه هزار تومان

رئیس - آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - چون صورت عایدات سال ایت نیل و تنگوزیل در دست من است و می بینم يك اختلافی دارد میخواهم سئوال کنم که علت اختلاف آنها چیست و میترسم آقاي رئیس بفرمایند خارج از موضوع است حالا نمیدانم در تحت چه نمره سئوال کنم حالا هر وقت میفرمایند من سئوال کنم

رئیس - راجع به وزارت خارجه است

آقا سید یعقوب عرض کردم صورت عایدات سه سال سنه یون تیل و ایت نیل و تنگوزیل دست من است و نگاه میکنم

عایدات دولت در بانک شاهنشاهی از سنه تنگوزیل یا سال ایت نیل اختلاف دارد - حالا نمیدانم در تحت کدام قسمت این موضوع را سئوال کنم که این اختلاف از کجانشی است

رئیس - گمان میکنم با وزارت فوائد عامه مناسب تر بود

آقا سید یعقوب - آقاییان فوراً میگویند مذاکرات کافی است و نمیکذارند کسی حرفش را بزند

رئیس - آقای شیخ الاسلام (اجازه)

شیخ الاسلام - بنده در شور کلیات عرض کردم که بودجه وزارت خارجه زیادتر است و این صورتی که از طرف کمیسیون بودجه قدیم راجع بودجه وزارت خارجه اخیراً طبع و توزیع شده فکر بنده را تا ایند کرد صورت مخارج اداری وزارت خارجه با ترتیباتی که دارد و آن اتومبیل های متعدد که مخارجشرا نهصد تومان و ۴۵۰ تومان نوشته اند رویه رفته ۶۴۰ هزار تومان شده است و با این بودجه که مقایسه میکنم می بینم ۲۱۰ هزار تومان اضافه دارد حالیکه مخارجی هم در سال گذشته بوده است که جمع آنها ۱۲۰۲۵۰ تومان شده از قبیل مخارج کمیسیون تطبیق و هیئت اجراییه قفقاز و مخارج نمایندگان ایران در جامعه ملل و نماینده ایران در دربار مسکو خرید اتومبیل و بنده تصور میکنم این مخارج امسال موضوع نداشته باشد زیرا امسال کسی به قفقاز یا آقره نمی رود که مثل سال گذشته مخارج داشته باشد

فرضاً شبهه راهم که قوی بگیریم و مخارجی وجود داشته باشد و ۱۲۰ هزار تومان هم برای مخارج اتفاتی وزارت خارجه منظور کنیم تازه بودجه وزارت خارجه ۷۶۰ هزار تومان نمیشود که اگر با این بودجه مطابقه کنیم باز بودجه فعلی ۹۰ هزار تومان اضافه دارد این را اگر یک توضیحی دارند بفرمایند تا بنده ملتفت شوم و بدانم که علت چیست بیک اعتبار ۹۰ هزار تومان و بیک اعتبار ۲۱۰ هزار تومان علاوه شده است و تصور میکنم اگر این دو دست ونود هزار تومان را ببودجه معارف اضافه کنند مناسب تر و بهتر باشد مخصوصاً اینکه آقای وزیر امور خارجه ما خیلی معارف پروراند و بنده یقین دارم که هشتصدی آمال ایشان این است که بودجه معارف پنج برابر شود

وزیر امور خارجه - در باب بودجه معارف همانطور که آقای شیخ الاسلام فرمودند بنده کمال آرزو را دارم که هر چه ممکن باشد اضافه شود در صورتیکه عایدات مملکت کافی باشد لیکن این دلیل نمیشود که ما از بودجه وزارت خارجه کسر کنیم و بجزریان امور وزارت خارجه صدمه بزنیم و اینکه میفرمایند بودجه هذاه سنه وزارت خارجه زیاد شده بنده عرض میکنم و آن این است که وزارت خارجه اتومبیل های

خودشان در کمیسیون بودجه سال گذشته تشریف داشتند بنا بر این باشان تذکره می دهم که در بودجه سال گذشته قریب ۹۶۰ هزار تومان برای وزات خارجه تصویب وجهی بود که در بودجه چهار دیواری معین کرده بودند بعد در ضمن عمل معلوم شد که با بودجه چهار دیواری نمیشود قناعت کرد و بر بودجه هم وزارتخانه ها علاوه شد این بود که در کمیسیون بودجه ۹۴۰ هزار تومان تصویب شد منتهی چون بودجه وزارت خارجه در مجلس تصویب نشده بود نتوانست بودجه مصوبه کمیسیون بموقع عمل بیاید فقط بکمقدار از اضافات ضروری را که نمیتوانست از آنها صرف نظر کند بموقع عمل گذاشت و از بقیه صرف نظر کرد و بالاخره نتیجه این شد که وقتی بنده در وزارت خارجه آمدم دیدم آخر سال است و باید یک ترتیبی برای بودجه وزارت خارجه قرار داد بنابر این بکمیسیون بودجه پیشنهاد کردم کمیسیون هم قبول کرد و زیوروت خودشرا هم داد که طبع و توزیع شده و میخواهم تقاضا کنم جزء دستور جلسه آتیه شود

مخبر کمیسیون بودجه - جزء دستور امشب است

وزیر خارجه - پس ممنونم عرض می کنم اگر چه از بودجه چهار دیواری که دو سال قبل برای وزارت خارجه منظور شده بود قدری اضافه شده است در مقابل قریب نود هزار تومان از بودجه پارسال کسر شده است در صورتیکه مقدار زیادی از اعتباراتی که پارسال بوده است امسال هم خواهد بود مثلا هنوز عملیات کمیسیون سرحدی خراسان تمام نشده و يك قسمت عمده امسال را پیش بینی میکنم برای اینکه این کمیسیون را نگاه بداریم و هنوز عملیات کمیسیون مسکو تمام نشده و نمیدانم چه وقت تمام خواهد شد و البته سمی داریم زودتر تمام شود ولی احتیاط را از دست نباید داد فقط مخارج هیئت اعرامی آقره از بین رفته از آنطرف امسال چیز های دیگری بر بودجه اضافه خواهد شد که نتیجه قانون استخدام است و آقایان تصدیق دارند که بموجب قانون استخدام همه وزارتخانه ها مجبورند يك اضافاتی پیدا کنند من جمله ما هم در وزارت خارجه نظر کرده دیدیم تقریباً با این میزانها اگر کم نباشد زیاد نخواهد بود و حقوق تقاعدی و اضافات دیگر خواهیم داشت اگر همه اینها را ملاحظه کنیم می بینیم اگر ۸۵۰ هزار تومان که بنده زیاد نخواهد بود علاوه این مبلغ اعتبارات و بودجه جزء باید تکمیل و بمجلس پیشنهاد شود در آن موقع ملاحظه البته حذف خواهد شد

يك کلمه دیگر هم عرض میکنم و آن این است که وزارت خارجه اتومبیل های

متعدد ندارد و چون احتیاج بيك اتومبیل داشت پیشنهاد کرد ۱۰ پارسال از طرف مجلس تصویب شد که يك اتومبیل برای وزارت خارجه خریده شود

(جمعی گفتند مذاکرات کافیست)

رئیس - رأی میگیریم به جزء یازدهم که مبلغ ۸۵۰ هزار تومان است آقاییان که تصویب میکنند قیام فرمایند (اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد جزو دوازدهم (بشرح ذیل قرائت شد)

۱۲ وزارت معارف و صحیه پیشنهادی دولت (۸۰۰۰۰۰) (تصویب کمیسیون)

رئیس - آقای شیخ الاسلام (اجازه)

شیخ الاسلام اصفهانی - بنده اینطور استنباط کردم که خیلی از رفقا در باب بودجه معارف اجازه خواسته اند بنا بر این بنده وقت آقاییان را زیاد توضیح نمیکند همینقدر عرض میکنم که خیلی متناسفم از اینکه سال سوم مجلس شورای ملی شروع میشود و بودجه معارف باز همان مقداری است که سابقاً بوده و مثل این است که در نظر ندارند که امسال هم با ایالات و ولایات يك سهمی از معارف بدهند

تدین - بنده مخالفم

رئیس - آقای آقا میرزا علی (اجازه)

آقا میرزا علی کازرونی - بنده هم مخالفم

رئیس - موافقی نمی بینم - آقای کازرونی

(اجازه)

آقا میرزا علی - بنده نمیدانم علت اینکه بودجه معارف را هشتصد هزار تومان نوشته اند و زیادتر نمیکند چیست ؟ اگر این مبلغ برای معارف تمام ایران است که خیلی کم است و اگر برای معارف تهران است دلیل ندارد سایر ولایات از معارف محروم باشند و البته دولت هم یک چنین نظری نداشته و اگر برای طهران و بعضی ولایات است بچه دلیل سایر ولایات محروم مانده اند - آید دولت نظری برای توسعه معارف اتخاذ شده که نتیجه قانون استخدام است و آقایان تصدیق دارند که بموجب قانون استخدام همه وزارتخانه ها مجبورند يك اضافاتی پیدا کنند من جمله ما هم در وزارت خارجه نظر کرده دیدیم تقریباً با این میزانها اگر کم نباشد زیاد نخواهد بود و حقوق تقاعدی و اضافات دیگر خواهیم داشت اگر همه اینها را ملاحظه کنیم می بینیم اگر ۸۵۰ هزار تومان که بنده زیاد نخواهد بود علاوه این مبلغ اعتبارات و بودجه جزء باید تکمیل و بمجلس پیشنهاد شود در آن موقع ملاحظه البته حذف خواهد شد

يك کلمه دیگر هم عرض میکنم و آن این است که وزارت خارجه اتومبیل های

کفایت کند و برای وزارتخانه هم زیاد است از اینجهت بنده مخالفم

وزیر امور خارجه - همان طور که بنده عرض کردم نه من و نه هیچيك از وزراء باین ترتیب مخالف نیستیم و هر قدر ما بتوانیم بودجه معارف را زیاد کنیم خوب است ولی این که بطور اعتراض بدولت می فرمایند چرا بودجه معارف کم شده بنده عرض می کنم جای اعتراض نیست زیرا منظور نظر دولت این بود که بودجه مملکتی امسال کسر محل نداشته باشد باین نظر است که ادارات دیگر را هم ملاحظه کرده اند هر کدام را بقدر حاجت خودشان منظور داشته اند

شاید اکثر هم از اندازه احتیاج کمتر باشد بالاخره برای اینکه کسر محل نداشته باشیم مجبور شدیم برای معارف این اندازه معین کنیم ولی مخالفه نشود این که می فرمایند سه سال قبل هم بودجه معارف همین اندازه بود عرض می کنم این طور نیست بلکه سال گذشته هم این طور نبوده خود آقاییان چندی قبل از این بودجه سال گذشته معارف را تصویب کردند و ملاحظه فرمودند هشتصد هزار تومان نبود ولی عرض بنده برای این نیست که عرض کنم این بودجه برای معارف طهران و حومه عرضی ندارم که اگر بخواهیم زیاد تر از این معین کنیم بودجه مان کسر محل پیدا میکند و اگر می دانستیم عواید همان کفایت میکند البته زیادتر از این معین میکنیم

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - نظرم هست پارسال وقتیکه بودجه اعتباری وزارت معارف مطرح بود چندین جلسه مذاکره راجع باین موضوع طول کشید ولی در نتیجه همان مبلغی که دولت پیشنهاد کرده بود تصویب شد امشب هم می بینم اغلب آقاییان اجازه خواسته و دست های زیادی روی صندلی ها زده شد حال عرض می کنم اگر امسال هم مثل پارسال است بنده لازم می دانم با آقاییان تذکر بدهم که در اطراف این موضوع زیاد صحبت نشود و اگر حقیقتاً باید توجه مخصوص کرد تا اندازه که عوائد مملکتی اجازه می دهد زائد بر این مبلغ که پیش بینی شده است برای معارف تخصیص داده شود بسیار مستحسن خواهد بود - آقای وزیر امور خارجه فرمودند برای این که بودجه کسر محل نداشته باشد و خرج داخل و خارج و دخل مملکت با هم تعادل کند بودجه معارف وصیه هشتصد هزار تومان شد اگر می خواستیم زیادتر از این معین کنیم دخل و خرج تعادل نمیکرد

بنده می خواهم عرض کنم این مبلغی که بر بودجه سایر وزارت خانه ها علاوه شده از نقطه نظر اصل وزارتخانه اگر بمعارف هم منظور می داشتند باز ممکن بود جمع و خرج تعادل کند این بودجه وزارت معارف و صحیه که بالغ بر هشتصد هزار تومان است

عبارت است از ششصد و پنجاه هزار تومان و کسری که بودجه پارسال معارف است که از تصویب مجلس گذشت و ما زدادان تا هشتصد هزار تومان که در این بودجه منظور شده مر بوط بمعارف نیست بلکه راجع به صحیه است - اقلامی که بعنوان صحیه بر بودجه وزارت معارف اضافه شده یکی قرنطینه جنوب است - دیگر حقوق معالین اروپائی است یکی حقوق اطبای اعزامی ولایات است

دیگر حقوق مأمورین صحی اطراف طهران است - یکی مخارج حفظ الصحیه نبات و حیوان است - دیگر بودجه مدرسه سیاسی و حقوق است

دیگر حقوق مأمورین صحی اطراف طهران است - یکی مخارج حفظ الصحیه نبات و حیوان است - دیگر بودجه مدرسه سیاسی و حقوق است

قلم دیگر تقریباً ۱۴ هزار تومان میشود تفاوت حقوق اعضاء اداری وزارتخانه از نظر قانون استخدام است دیگر مخارج زمین استیک مدارس متوسطه است که پارسال گفتند از قلم افتاده است - دو هزار تومان و کسری هم مخارج سوخت مدارس متوسطه است که امسال اضافه شده رویهم رفته وقتی که ملاحظه میکنم می بینم حاصل جمیع این اقلام عبارت است از مازاد بودجه فعلی بر بودجه سال گذشته و چیزی برای معارف در بودجه امسال منظور نشده بنده نسبت بمعارف طهران و حومه عرضی ندارم زیرا همان مؤسسات که تا اکنون بوده است کافی می دانم بلکه برای چند سال دیگر هم کافی است و باید تکمیل شود زیرا اغلب مدارس ابتدائی هنوز شش کلاسه نیست اما نسبت بمعارف ایالات و ولایات همان مبلغی است که در سال گذشته در بودجه منظور شده است و این مبلغ حقاً و انصافاً کم است و بنده عقیده دارم يك مبلغی که قابل اعتبار باشد بر بودجه معارف ایالات و ولایات اضافه شده است و ولایات اضافه شده است لذا مخالفم دولت از هر محلی که می داند باید يك چیزی بر آن اضافه کند دیگر اینکه این معادل جمع و خرج تقریبی است حالانی خواهد در این قسمتها وارد شوم يك قسمت از عایدات دولت است که هیچ اسمی از آن برده نشده و نسبتاً منسیب شده است از آنجمله بقایای مالیاتی چندین ساله است که هیچ جزو عایدات دولت منظور نشده و آبا دولت خواهد گرفت ؟ و آبا چقدر است ؟ همچنین بعضی چیزهای دیگر که حالانی خواهم عرض کنم بنابر این بنده تصور می کنم که دولت محل دارد و عقیده دارم که دولت باید علاقه خودش را نسبت بمعارف ایالات نشان بدهد

رئیس - آقای حاج میرزا رضی (اجازه)

حاج میرزا رضی - مخالفم

رئیس - آقای بوررضا (اجازه)

بوررضا - مخالفم

رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)

حاج میرزا عبدالوهاب - بنده هم مخالفم

رئیس - پس موافق کی است

آقا سید یعقوب - بنده موافقم

رئیس - فرمایند

آقا سید یعقوب - بفرمایید یکی از آقایان نمایندگان نمک معارف پروری در همه ماه است - بنده پارسال عرض کردم امسال هم عرض میکنم استقلال مملکت بالاتر از تمام این ها است هر وقت مسا توانستیم خرج و دخل ما را مساوی کنیم و موفق شدیم از فقر اقتصادی جلوگیری کرده دست پیش دیگران دراز نکنیم آن روز روز سعادتمان است - پس بهتر از همه چیز این است که نمایندگان اول موازنه خرج و دخل را در نظر بگیرند و همچنین وزراء را باید تشویق کنیم که این نکته را در نظر داشته باشند که یکمرتبه ما را بواسطه پیشنهادهایی که نتیجه خرج است يك کلابه قرض بمجلس بیآورند و چون نظرمه نمایندگان این است که دخل و خرج را باید موازنه کرد بنا بر این نمیشود بیشتر از آنچه که دولت پیشنهاد کرده چیزی پیشنهاد کرد حقیقه تعجب آور است !!

در بودجه عدلیه بنده اجازه خواسته بودم و معتقد بودم که دوست هزار تومان هم زیاد است اینجا هم همان مقداری که دولت پیشنهاد کرده کافی است و مانیتوانیم اضافه بر آن چیزی پیشنهاد کنیم - بلی وقتیکه صورت بودجه تصویب بمجلس آمد و ما آنرا ملاحظه کردیم آنوقت میتوانیم بگویم دولت نسبت بولایات مراعاتی نکرده نه اینکه حالا زیادتر از بودجه پیشنهادی دولت چیزی پیشنهاد کنیم

(جمعی گفتند مذاکرات کافی است و بعضی دیگر اظهار کردند کافی نیست)

رئیس رأی میگیریم بکفایت مذاکرات آقاییان بکفایت مذاکرات کافی میدانند قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - معلوم میشود مذاکرات کافی نیست

آقای حاج میرزا مرتضی (اجازه)

حاج میرزا مرتضی - آقای آقا سید یعقوب فرمودند یعنی همچو تصور کردند که حس مملکت پرستی و مملکت دوستی در شخص ایشان است در صورتیکه همه بمملکت و معارف پروری علاقه مندی کامل دارند پارسال که بودجه معارف مطرح بود بنده عرض کردم نسبت بولایات اجحف شده برای اینکه مالیات که وضع میشود اول بولایات تحمیل میشود ولی از چیزهای خوب از قبیل معارف باعدلیه باید محروم مانده و فقط بر کز اختصاص داشته باشد در این بودجه فعلی تقریباً صد و پنجاه هزار تومان بر بودجه معارف سال گذشته اضافه شده و از این صد و پنجاه هزار تومان اضافه حقوق اعضاء وزارت معارف

داده نشده بلکه مبلغی برای ازدیاد حقوق ادارات معین شده و قانون استخدام هم يك بهانه شده است که حقوق اعضاء را زیاد کند بنده عقیده دارم این مبلغیکه اضافه شده است برای معارف ایالات و ولایات تخصیص بدهند ما رأی میدهیم والا اگر بنا باشد این پول را بگیرند و خرج پشت میز نشین های مرکز شود ما رأی نخواهیم داد

مخبر - تصور میکنم که ادا نمیکرد در موضوع این مطلب قدری مشکل باشد برای اینکه در این جا دولت نظر است و هر دو نظر قابل دفاع است نظر تبدیل بودجه نظری است که مخالف ندارد - نظر توسعه معارف خصوصاً در ایالات و ولایات آنها يك نظری است که در صورت قدرت و استطاعت هیچ منکر ندارد و از آنطرف هم بنده می بینم که آقای وزیر معارف در مجلس حاضر نیستند و اگر در این خصوص مشورتی باید بشود نظریه ایشان هم جلب شود - از آنطرف همانطور که بعضی از آقایان اظهار کردند این بودجه بودجه اعتباری است اگر چه آقای تدین در ضمن اظهار اطلاعات شخصی و خصوصی که داشتند آن تفاوت را قلمداد کردند ولی بودجه تصویبی این هشتصد هزار تومان نه به کمیسیون آمده نه بمجلس و تصور میکنم موقعیکه بودجه تصویبی بمجلس آمده است هر اشکالی باشد در آن موقع رفع شود در آن موقع هم از نقطه نظر تطبیق آن با قدرت و استطاعت بودجه مملکتی ممکن است مقداری بر آن علاوه کرد و هیچ مانعی هم نخواهد داشت که از این اقلام جزئی که آقای تدین فرمودند بنده که مخبر کمیسیون هست هیچ اطلاعی ندارم برای اینکه مادر کمیسیون بدون اینکه داخل اقلام جزء شوم از دولت قبول کردیم و يك قلمهای کلی را تصویب کردیم تا بعد در بودجه های جزء بیشتر مذاقه کنیم و به آقاییان محترم تذکر میدهم در مقابل این اعتباری که امشب این جارای داده میشود ابدوجهی داده نخواهد شد مگر اینکه بودجه جزء آن بمجلس آمده و اجازه پرداخت ثانوی صادر شود در این صورت این اظهاری که آقای حاج میرزا مرتضی فرمودند مورد ندارد زیرا فرمودند اگر این صد و پنجاه هزار تومان اضافه را بولایات تخصیص بدهند ما رأی میدهیم والا رأی نخواهم داد بنده تصور میکنم باید بودجه جزو دست ما باشد تا ببینیم آیا این مبلغ را بولایات تخصیص داده اند یا نه و از مذاکراتیکه امشب شد وزارت معارف ملتفت خواهد شد که نظر مجلس نسبت باین اضافه چیست و اگر بعضی اقلام صحیح نیست ممکن است تغییر بدهند بعضی از آقایان راجع بقانون استخدام اضافه که از نقطه نظر بودجه برای قانون استخدام لازم است اظهاراتی نمودند از این موضوع بنده اطلاعی ندارم ولی آقای تدین که اطلاع دارند و البته اطلاعشان هم صحیح است در ضمن اظهاراتیکه فرمودند تذکر میفرماید وزارت معارف اضافه حقوق اعضاء وزارت معارف

نمودند آقایان شاید تمجب کنند از این قانونی که گذرانده اند . قانون گذرانند فرغ تنظیم امور است و اگر برای تنظیم ادارات مخارج زیادتری بشود عیبی ندارد . اگر ما یک قانون گذرانیم و در بدو امر بعضی اینکه دیدیم این قانون ممکن است یک اضافه خرجی برای ما تولید کند ما نباید اظهاراتی بکنیم که آن قانون را سست بکنیم علی الخصوص یک قانونی مثل قانون استخدام که آقایان باید بدانند در این مملکت مخالف زیاد دارد . ما باید سعی کرده تمام مسامی خود را صرف کنیم که قانون استخدام اجرا شود و بودجه های جزء هم که بمجلس خواهد آمد البته موافق همان قانون خواهد بود و باز در تحت نظر خود آقایان است برای اینکه مقیاس حداقل و اکثر در دست شاست و اگر میزانی که گرفته اند زیاد است ممکن است در آن مذاکره کنید و هر طور که صلاح بدانیم معین کنید . بنا بر این نباید قانون استخدام اعتراض کرد و اگر آقایان این ماده را همان طور یک است تصویب بکنند و این مذاکره را در موقی که بودجه جزء بمجلس می آید بفرمایند اصلاح است و از آن طرف دولت هم بتوانند در خلال این مسئله دقت کرده اگر بتوانند اضافاتی برای معارف معین نمایند باعث امتنان ما خواهد بود .

رئیس - مذاکرات کافی است (اظهار شد کافی است)

دستغیب - کافی نیست

رئیس - آقای دستغیب . اسم شما

بعد از ده پانزده نفر نوشته شده

دستغیب - عجله ندارم .

(سه فقره پیشنهاد از طرف آقایان حائری زاده و میرزا شهاب الدین و کازرونی قرائت میشود)

بنده پیشنهاد میکنم فقره ۱۲ از ماده اول بکمیسیون مراجعه شود

(حائری زاده)

مقام منبع ریاست محترم مجلس شورای ملی

چون نماینده وزارت معارف حاضر نیست بنده پیشنهاد مینمایم که قسمت دوازدهم (بودجه وزارت معارف) امشب از دستور خارج شود تا نماینده وزارت معارف حضور بهم رسانند

(م . شهاب)

مقام منبع ریاست مجلس شورای ملی بنده پیشنهاد مینمایم قسمت دوازدهم بنامند تا از طرف دولت تجدیدنظری شود

(مستشار السلطنه) (میرزا علی کازرونی)

رئیس - آقای حائری زاده

(اجازه)

کافی در این باب داده شده و بیانات آقای تدین توضیح کاملی برای پیشنهاد بنده بود از برای مخارج معارف این همه ولایات با عرض و طول صد و چهل و هشت هزار تومان منظور شده و این حقیقتاً خجالت آور است که صد و پنجاه یک مخارج معارف هم صرف ولایات نشده این بود که بنده

حائری زاده - اگر نظر آقایان

باشد سال گذشته در همین موضوع مذاکره زیادی شد و بالاخره تا صورت جزء بودجه بکمیسیون نیامد معلوم نشد که چه مبلغ رای ولایات و چقدر برای مرکز معین شده

مجلس رای نداد . ما بموجب نظامنامه حق نداریم اضافه بره پیشنهاد دولت چیزی پیشنهاد کنیم ولی در ملاحظاتی نگاه کردیم دیدم در ستون عایدات بعضی عایدات از قبیل عایدات بلدیة و غیره نوشته نشده و بعضی خرج ها هم هست که در ستون خرج درج نگردیده و تصور میکنم در این بودجه بیست و سه میلیون ناقص که آن در کمیسیون است ممکن است با توافق نظر دولت مجلس پیدا کرد که نظر نمایندگان تأمین شود

رئیس - اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - بنده اعاده فقره دوازده را بکنم . چون جز تأخیر تصویب بودجه معارف چیز دیگری نمی بینم از آن طرف هم منتظر تشریف آوردن وزیر معارف هستند و اگر وزیر معارف تشریف داشته باشند البته ایشان هم با نظر مجلس موافقت خواهند کرد تا اینکه بودجه معارف اضافه شود و همان طور که شاهد زاده نصرت الدوله فرمودند عجلتاً این بودجه اعتباری است و در موقی که بودجه جزء بمجلس می آید شاید دولت بتواند معنی پیدا کند و همان طوری که آقای تدین پیشنهاد کرده اند از قبایلی مالیات میشود بر بودجه معارف مقداری اضافه کرد و عجلتاً تصویب همین اعتبار کمکی است برای بودجه تصویبی معارف .

رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقای حائری زاده

آقایانی که قابل توجه می دانند قیام فرمایند

(برخی برخاستند)

رئیس قابل توجه نشد در پیشنهاد سایر آقایان هم باید رأی گرفته شود یا نه ؟

مستشار السلطنه خیر

رئیس - پیشنهاد آقای دانش قرائت می شود

(بدین مضمون خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم که در فقره ۱۲ از ماده یک قید بشود اضافه بودجه معارف نسبت ببودجه سنه ماضیه معارف ولایات تخصیص داده شده صرف اداره مرکزی وزارت معارف و مخارج دیگر میشود (محمد دانش)

رئیس - آقای دانش

(اجازه)

آقای میرزا محمد دانش - توضیحات کافی در این باب داده شده و بیانات آقای تدین توضیح کاملی برای پیشنهاد بنده بود از برای مخارج معارف این همه ولایات با عرض و طول صد و چهل و هشت هزار تومان منظور شده و این حقیقتاً خجالت آور است که صد و پنجاه یک مخارج معارف هم صرف ولایات نشده این بود که بنده

این پیشنهاد را کردم و این پیشنهاد بنده هم اضافه خرج نیست که قانوناً جایز نباشد چون بودجه وزارت معارف هنوز به مجلس نیامده است بنده پیشنهاد کردم این اضافه را بولایات تخصیص بدهند .

رئیس آقای مساوات (اجازه)

بعد از شرحی که آقای تدین فرمودند خوب بود آقای دانش این پیشنهاد را نمی نمودند در اینجا چیز اضافه نیست الا اینکه خرج های دیگر اضافه شده است و بهمان میزان نیز بر بودجه اضافه شده

رئیس - آقای شیخ الرئیس عضو کمیسیون هستند؟

شیخ الرئیس - بلی ولی مطالب بنده همان بود که آقای مساوات فرمودند

رئیس آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده با این پیشنهاد هائی که شده است از نقطه نظر گذرانند بودجه اعتباری موافقم اگر چه موافق با دولت هم نباشم از نقطه نظر اساس مطلب اگر این پیشنهاد ها تصویب شود خیلی خوب است اما بنده از آقایانی که میخواهند اظهار موافقت با دولت بکنند تعجب دارم که چطور پیشنهاد میکنند بودجه معارف بر گردد بکمیسیون و متأسفانه هر وقت صحبت معارف میشود حرارت فوق العاده در میان نمایندگان ایجاد می گردد . . .

(آقای فاضل - خوشبختانه)

حاج شیخ اسدالله - بلی خوشبختانه ولی متأسفانه اثرش تا یک قدم بیرون بهارستان مشاهده نمیشود و در مقابل آن احساسات ساده در این همه حرارتها عملی دیده نمیشود در هر صورت امیدوارم آقایان از این حرارت ها نتیجه عملی بگیرند . . .

(رئیس - این مطالب راجع بارجاع بکمیسیون نیست)

حاج شیخ اسدالله - بآن موضوع هم میرسیم اینجا بعضی از نمایندگان اظهار میکنند که این بودجه برای معارف کم است بنده هم عرض میکنم کم است و البته اگر پنج میلیون هم برای معارف تخصیص یابد بهتر است اما جمع و خرج مملکت بهمین ورقه است که دست آقایان است اگر بخواهند بودجه معارف را توسعه بدهند باید از یک وزارت خانه دیگر کسر صورتی هم که اضافه کردند تازه موفق توسعه معارف نمیشوند نظر آقایان است که در سال گذشته در موقع طرح بودجه وزارت معارف نمایندگان آقای تدین یا آقای

نصرت الدوله بودند که اظهار نمودند اگر بخواهیم زیاد تر از این برای معارف معین کنیم متأسفانه معلم نداریم اینها اموری است که باید بطور تکامل تدریجی پیش برود بنده معتقدم بایستی وسائل را فراهم کرد و تحصیلات هم باید اجباری باشد اما امروز تمام این وسائل فراهم نیست راجع با تقسیم که می فرمایند :

این بودجه برای معارف ولایات کم است و قسمت بودجه مرکز زیاد است . آقایان بعد از اینکه اینجا دفاع کردند توضیح دادند که بودجه جزء معارف هنوز بکمیسیون نیامده است و هر وقت بودجه تصویبی بمجلس آمد آقایان بودجه معارف مرکز را قلم بزنند و بگویند مرکز اصلاً معارف نمیخواهد (یکی از نمایندگان - کی چنین حرفی زد)

حاج شیخ اسدالله - بنده عرض کردم ولی این بودجه بودجه جزء نیست که ما بگوئیم صد هزار تومان برای معارف فارس و صد هزار تومان برای معارف اصفهان و دو صد هزار تومان برای معارف آذربایجان باشد این بودجه بودجه اعتباری است و همان طور که شاهد زاده نصرت الدوله گفتند تا موقی که صورت جزء آن بمجلس نیاید و تصویب نشود این اعتبار بمصرف نرسد در آن موقع هم آقایان هر چه می خواهند پیشنهاد تخصیص بکنند بنده هم موافقم و میدانم که تا بحال نسبت بولایات درست رعایت عدالت نشده و در ضمن بودجه جزء که بمجلس می آید ممکن است این نظریه اجرا شود

رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقای دانش آقایانی که قابل توجه میدانند قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس قابل توجه نشد

کازرونی - بنده پیشنهاد خود را استرداد نکردم

رئیس - پیشنهاد شما تقریباً همان پیشنهادی بود که در شد

وزیر فوئد عامه - مرخص فرمایند بنده بنص توضیحات بدهم

رئیس - بفرمایند

وزیر فوئد عامه - بنده یکی از اشخاص هستم که شاید در معارف خدمت کرده چه در مدارس ابتدائی و چه در مدارس متوسطه و نظامی و دارالفنون و اگر آقایان بخواهند بنده میتوانم ثابت کنم که دولت عمر بنده صرف معارف و چیزهایی که برای معارف نوشته ام شده است بنا بر این از اوضاع معارف بی اطلاع نیستم و بنده خیلی مشغوم که بمجلس شورای ملی با آرزوی هیئت دولت موافق است در اینکه معارف توسعه پیدا کند همه ترس آن موقی است که بودجه را به مجلس پیشنهاد کنند که آقایان

آنها زیاد بدانند در این صورت مدافعی می خواهد ولی در صورتیکه بودجه بمجلس پیشنهاد کنند که آنها کم بدانند این کار مشکلی نیست در کمیسیون که این بودجه های چهار دیواری با اعتباری تصویب شد خودمان بودیم و دکتر مجلس و آقایان بالا بی صحنه نوشته بیست و سه میلیون در ذیل صحنه این تقسیمات را که ملاحظه فرمودید کردند و قدری هم بیش از بیست و سه میلیون شد و تقریباً سه کروزر زیاد تر شد بعد قدری از بودجه این هفت وزارتخانه کم کردیم یعنی از بودجه وزارت خارجه کم کردند و بعضی معالجات دیگر هم پیدا کردند و معین نمودند که عایدات این بودجه این است و مخارج آن این قدر که قدری زیاد تر از عایدات است و عجلتاً در آن کمیسیون بطور مفاطمه یا تخمین یا اینکه همین را داریم و باید بفرمایند اینطور قطع کردند و امیدواری هم دارند که شاید در شش ماه دوم آخر سال منافعی پیدا شده و بتوان جبران کرد اما اینکه بعضی از آقایان راجع با اضافه بودجه معارف مذاکراتی فرمودند تصور میکنم این مبلغ اضافی را نمیشود بمعارف ولایات تخصیص داد و عرض میکنم این اضافه وجود خارجی ندارد یعنی یا حقوق معلمین است یا مخارج قرنطین و حفظ الصحه های اطراف که سال گذشته مستقیماً اداره گمرک یا مالیه آنرا نپرداخته و امسال برای اینکه بودجه هاسر راست باشد جزء بودجه معارف نوشته اند و اینها چیزهایی نیست که بتواند موقوف دارند مثلا قرنطینه جنوب یا حفظ الصحه های اطراف را بر هم زنند یا حقوق معلمین را ندهند این مسئله چیز غریبی است که آقایان قسمتی که حاله میخوانند معلم بگذارند برای بنیاد کردن قسمتی که محل ندارد . آقایان حالا این که محل دارد تصویب کنید برای اینکه مدارس دائراس و همه منتظرند بنا بر این این را نباید تعطیل کرد برای آن قسمتی که میل داریم اضافه شود البته در صورتی که دولت و مجلس با این قسمت همراه باشند باید در کمیسیون بنشینند و با حضور دکتر مجلس ممکن است صد صد و پنجاه هزار تومان پیدا کرد و به بودجه معارف افزود و این ترتیب را باید موکول بجلسه وقت و کمیسیون و انجامش نه اینکه حالا این مذاکرات را غیره منتظر تصویب آن هستند معطل کرد این قسمتی که فعلاً هست خوب است تصویب شود که تعویب نیفتد تا آن قسمتش که مضیق علیه است بعد مرتب شود .

رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقایان که تصویب میفرمایند قیام فرمایند (اغلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد قسمت سیزدهم

(بشرح ذیل قرائت)

۱۳ - وزارت جنگ : تصویبی کمیسیون و پیشنهادی دولت نه میلیون و چهار صد هزار تومان

رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)

شیخ الاسلام - بنده خواستم سؤال کنم این چهار صد هزار تومانی که بر بودجه وزارت جنگ اضافه شد از چه بابت است سال گذشته نه میلیون بود و صورت جمع آنرا هم بمجلس آوردند و به کمیسیون رفت دیگر نماندیم و آقای نصرت الدوله هم توضیح دادند که این چهار صد هزار تومان راجع با منیه نیست بنده میخواستم به بینم از چه بابت و برای چه اضافه شده است

مخبر - این مبلغ برای خرید اسلحه است و چنانکه ملاحظه میفرمایند در مواد بعد معین شده است که در ظرف شش ماه اول سال باید پرداخته شود و اما راجع به بودجه جزء وزارت جنگ که آقای شیخ الاسلام فرمودند صورت جزء بودجه وزارت جنگ با ارسال بکمیسیون بودجه آمد و دیگر دیده نشده عرض میکنم چون آن صورت کاملاً مطابق با بودجه مصوبه اعتباری در صورتیکه بودجه های دیگر اختلافاتی داشت و در تمام سال وقت کمیسیون بودجه صرف زد و خورد و کشمکش در آن قسمتهای دیگر شد و کمیسیون مخارج ندانست که آن بودجه را بنظر آقایان برساند برای اینکه از آن حد تجاوز کرده نشود از آن طرف آن بودجه که نوشته شده بود خیلی مفصل بود و عجله در تطبیق آن نکردند ولی امسال وقتی که صورت مفصل بودجه وزارت جنگ بکمیسیون آمد میبینیم که زودتر تطبیق شود تا آقایان هم ملاحظه کرده و آقای شیخ الاسلام هم نگران نباشند

رئیس - آقای نصرت الدوله . این پیشنهاد شخصی است یا از طرف کمیسیون

نصرت الدوله - شخصی است

رئیس - این پیشنهاد در ضمن ماده دوم باید نوشته شود

مخبر - اجازه میفرمایند توضیح بدهم

رئیس - قرائت میشود تا معلوم شود جزء چه ماده است

(پیشنهاد آقای نصرت الدوله بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم که قسمت سیزدهم ماده اول تجزیه و ماده واحد ذیل تصویب شود

ماده واحد - مبلغ نه میلیون و چهار صد هزار تومان برای مخارج هندالسنه تنگوزئیل

وزارت جنگ تصویب میشود .

وزارت مالیه مجاز است که در ششماه اول هر ماهی هشتصد و شانزده هزار و شصت و شش و شصت و شش تومانی بپردازد (فیروز)

رئیس - قسمت اول این پیشنهاد جزء ماده دوم نوشته شده و قسمت دوم آن باید بعد اضافه شود

مخبر - علت اینکه بنده پیشنهاد را کردم این بود چون امشب خیلی از شب

گذشته است و معتدل است این لایحه تمام شود و از آن طرف خوب هم نیست بودجه وزارت جنگ را معطل کنیم زیرا لازم است که بودجه اش زودتر از مجلس بگذرد و زودتر پرداخته شود برای اینکه اگر یک روز دو روز هم در پرداخت آن تأخیری شود برای وزارتخانه تفاوت میکند این جهت بنظر بنده این بود که ماده واحد امشب تصویب شده که تکلیف وزارت جنگ را معین کند خوب است مجلس همان ماده اول را تصویب نماید و بعد ترتیب پرداخت آنرا که در ماده دوم نوشته شده آنرا هم بنده باین ماده واحد ضمیمه کرده ام تا تصویب شود و در حقیقت مقصود بنده این بود که در ضمن این ماده تکلیف وزارت جنگ معلوم شود برای اینکه اگر بودجه آن بماند اسباب زحمت برای آن اداره میشود

رئیس - این پیشنهاد اشاره نمیکند باید پیشنهاد بفرمایند آن قسمتی که راجع به وزارت جنگ است از این لایحه خارج و یک ماده مستقل نوشته شود

نصرت الدوله - بنده همین را در نظر داشتم

رئیس - باین لایحه تا ماده نهم آن تصویب نشود نمیتوان رأی داد پس پیشنهاد بفرمایند که ماده مستقلی شده از این لایحه انتزاع شود

نصرت الدوله - همین ملاحظه بود که ماده واحد پیشنهاد کردم حالا میخواهید تغییر میدهم

رئیس - پس این قسمت را بنگاریم برای بعد از تنفس

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از ده دقیقه مجدداً تشکیل گردید)

پیشنهاد آقای نصرت الدوله بمضمون ذیل قرائت شد :

بنده پیشنهاد میکنم که قسمت سیزدهم ماده اول از لایحه بودجه اعتباری خارج و بطور مستقل ماده واحد ذیل تصویب شود

ماده واحد - مبلغ نه میلیون و چهار صد هزار تومان برای مخارج هندالسنه تنگوزئیل

وزارت جنگ تصویب میشود .

وزارت مالیه مجاز است که در ششماه اول هر ماهی هشتصد و شانزده هزار و شصت و شش و شصت و شش تومانی بپردازد (فیروز)

رئیس - در این باب مخالفی نیست ؟

مدرس - ترتیب قانونی این آن است که دولت باید پیشنهاد کند .

وزیر خارجه - اساس مسئله همان است که خود دولت پیشنهاد کرده در باب ماده واحد هم دولت مخالفی ندارد

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده هر چه فکرمی کنم اثر خارجی اینکه باید این قسمت ماده واحد بشود نمایانم زیرا تا شور کلی این

لا یحه تمام نشود و مجلس باورقه سفید و کبود رأی ندهد نمی شود این وجه را پرداخت . بنا بر این این پیشنهاد با حالت حاضره این لایحه چه فرق میکند غیر از اینکه مدتی هم در این ماده صحبت میکنم .

رئیس - حالاهم که آقایان رأی می دهند باید باورقه رأی بدهند فعلاً باید دید که آقایان انتزاع این ماده را از این لایحه تصویب میکنند یا خیر . بعد در خود لایحه رأی گرفته میشود آقایان اینکه این پیشنهاد را قابل توجه میدانند قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه شد در خود ماده کسی مخالفی ندارد ؟

(گفته شد خیر)

رئیس - رأی میگیریم باورقه : آقایانی که تصویب میکنند باورقه سفید و الاورقه کبود خواهند داد .

(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده بطریق ذیل نتیجه حاصل شد)

ورقه سفید علامت قبول ۱۴ امتناع ۱۴

رئیس - عده حاضر ۷۰ تقریباً کثرت پنجاه و شش رأی تصویب گردید . قسمت چهاردهم .

(جمعی گفتند جلسه ختم شود)

رئیس - آقایان میل دارند جلسه ختم شود .

(جمعی گفتند بلی)

رئیس - جلسه آتیه فردا شب . دستور بقیه شور در بودجه مملکتی و بودجه مجلس و بودجه وزارت خارجه از بابت سنه ایت ذیل و راپرت کمیسیون بودجه راجع به سواران بختیاری .

مجلس هفت ساعت از شب گذشته ختم شد .

رئیس مجلس - مؤتمن الملک جلسه ۲۶۴

صورت مشروح مجلس لایحه پنجم شبیه ششم فور ۱۳۰۳ تنگوزئیل برابر نهم نهم رمضان المبارک ۱۳۴۱

مجلس سه ساعت و نیم از شب گذشته بر ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید (صورت مجلس ایله چهار شبیه)

نوررا آقای امیر ناصر قرائت نمودند (صورت مجلس مخالفی دارد یا نه ؟ آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)

شیخ الاسلام - بنده تذکر دادم که در آخرین قسمت های جنوبی ایران تشکیلات وزارت داخله لازم است و از اینکه بودجه امسال وزارت داخله کمتر از سال گذشته است بنده حدس میزنم باز رعایت آنجاها نشده است ولی در صورت مجلس نوشته اند بنده ازوم تشکیلات را در نقاط جنوب تذکر داده ولی نکته سنجیدن بودجه هندالسنه را با سال گذشته اشاره نکرده اند تا با شور در